

Dokument ze zasedání

B9-0205/2022

5.4.2022

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení místopředsedy Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

předložený v souladu s čl. 132 odst. 2 jednacího řádu

o situaci v Afghánistánu, zejména o situaci v oblasti práv žen
(2022/2571(RSP))

Pedro Marques, Maria Arena, Tonino Picula, Udo Bullmann, Elena Yoncheva, Maria Noichl, Mónica Silvana González
za skupinu S&D

**Usnesení Evropského parlamentu o situaci v Afghánistánu, zejména o situaci v oblasti práv žen
(2022/2571(RSP))**

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o situaci v Afghánistánu, zejména na usnesení ze dne 16. září 2021¹,
- s ohledem na prohlášení vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku jménem Evropské unie ze dne 28. března 2022, které vyzývá k okamžitému znovuotevření středních škol pro dívky v Afghánistánu,
- s ohledem na prohlášení předsedy delegace Evropského parlamentu pro vztahy s Afghánistánem ze dne 23. března 2022 k oznámení Tálibánu o prodloužení zákazu vzdělávání pro studentky starší 6. třídy,
- s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 2626 (2020) ze dne 10. března 2020 o situaci v Afghánistánu,
- s ohledem na zprávu vysokého komisaře OSN pro lidská práva o situaci v oblasti lidských práv v Afghánistánu, která byla předložena na 46. zasedání Rady OSN pro lidská práva ve dnech 22. února až 19. března 2021,
- s ohledem na Úmluvu OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, kterou Afghánistán ratifikoval v roce 2003,
- s ohledem na afghánský zákon o ochraně práv dítěte ratifikovaný dne 5. března 2019,
- s ohledem na Dohodu o spolupráci v oblasti partnerství a rozvoje mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Islámskou republikou Afghánistán na straně druhé, která byla podepsána dne 18. února 2017²,
- s ohledem na obecné zásady EU v oblasti prosazování a ochrany práv dítěte a obecné zásady o dětech a ozbrojeném konfliktu a o obráncích lidských práv,
- s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,
- s ohledem na Úmluvu o právním postavení uprchlíků podepsanou dne 28. července 1951 v Ženevě a na protokol z roku 1967 k této úmluvě,
- s ohledem na globální pakt OSN o bezpečné, řízené a legální migraci a globální pakt OSN o uprchlících, které navazovaly na Newyorskou deklaraci pro uprchlíky a migranty, jež byla Valným shromážděním OSN jednomyslně přijata dne 19. září 2016,

¹ Úř. věst. C 117, 11.3.2022, s. 133.

² Úř. věst. L 67, 14.3.2017, s. 3.

- s ohledem na čl. 132 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že Tálibán převzal moc v Afghánistánu v srpnu 2021 po stažení vojsk NATO a spojeneckých sil; vzhledem k tomu, že obnovil Islámský emirát Afghánistán a jmenoval vládu složenou výhradně z mužů, včetně několika členů režimu Tálibánu z let 1996–2001, z nichž někteří jsou hledáni pro obvinění z terorismu;
- B. vzhledem k tomu, že téměř osm měsíců poté, co Tálibán převzal kontrolu nad Afghánistánem, je politická, bezpečnostní, lidskoprávní a humanitární situace v zemi stále neutěšená; vzhledem k tomu, že humanitární potřeby jsou obrovské; vzhledem k tomu, že v Afghánistánu je nyní nejvyšší počet lidí na světě, kteří se potýkají s nouzovou úrovní nedostatku potravin; vzhledem k tomu, že ženy a dívky jsou v důsledku snahy zmírnit nedostatek potravin v rodinách vystaveny zvláštnímu riziku podvýživy, násilí na základě pohlaví a předčasných sňatků;
- C. vzhledem k tomu, že situace v zemi je i nadále mimořádně nejistá; vzhledem k tomu, že v zemi působí teroristické organizace včetně regionální skupiny Islámský stát IS Chorásán a al-Káida; vzhledem k tomu, že násilí, nevybíravé a cílené zabíjení, nucené vystěhovávání a další porušování lidských práv jsou velmi rozšířené; vzhledem k tomu, že ženy během ozbrojených konfliktů historicky platily vyšší cenu, protože trpěly genderově podmíněným násilím, sexuálním vykořisťováním a sexuálním násilím používaným jako válečná zbraň;
- D. vzhledem k tomu, že přístup žen ke zdravotní péči a informacím o jejich zdravotním stavu je nadále ohrožen, neboť jim není dovoleno navštěvovat kliniky a lékaře bez doprovodu mužského příbuzného; vzhledem k tomu, že naléhavá léčba nebo léčba zachraňující životy by mohla být v rámci těchto omezení znemožněna; vzhledem k tomu, že moderní antikoncepce, stejně jako prenatální a postnatální péče, jsou často nedostupné;
- E. vzhledem k tomu, že Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí odhaduje, že v roce 2022 bude humanitární pomoc potřebovat více než polovina obyvatel; vzhledem k tomu, že v lednu 2022 OSN vyhlásila svou dosud největší výzvu (4,4 miliardy USD) k humanitární pomoci pro jednu zemi s cílem řešit obrovské potřeby v Afghánistánu; vzhledem k tomu, že k dnešnímu dni je financováno pouze 13 % rozpočtového cíle; vzhledem k tomu, že 3 miliony dětí jsou ohroženy smrtí v důsledku akutní podvýživy; vzhledem k tomu, že Afghánistán se v důsledku ruské invaze na Ukrajinu potýká s rostoucími cenami a stále větším nedostatkem dovážených zemědělských produktů a potravinové pomoci, zejména pšenice; vzhledem k tomu, že EU přislíbila 113 milionů EUR na nové humanitární financování pro rok 2022, včetně 18 milionů EUR na podporu afghánských uprchlíků a jejich hostitelských komunit v Íránu a Pákistánu; vzhledem k tomu, že souhrnná částka, kterou tým Evropa přislíbil na konferenci o příslibu pomoci Afghánistánu, činila 525 milionů EUR;
- F. vzhledem k tomu, že v roce 2021 bylo v Afghánistánu vnitřně vysídleno více než 710 000 osob, které se tak přidaly k již 4 milionům vysídlených osob v zemi; vzhledem k tomu, že téměř 6,5 milionu Afghánců žije jako uprchlíci v Íránu a Pákistánu;
- G. vzhledem k tomu, že situace v oblasti lidských práv se rapidně zhoršila; vzhledem k tomu, že seznam zranitelných a ohrožených osob zahrnuje většinu obyvatelstva,

včetně žen, dívek, komunity LGBTI+, etnických a náboženských menšin, aktivistů občanské společnosti, akademických pracovníků, novinářů, právníků, soudců, umělců a politiků a státních úředníků předchozí afghánské vlády; vzhledem k tomu, že možnosti k útěku je málo a lidé jsou nuceni zůstat v zemi navzdory rizikům, kterým denně čelí;

- H. vzhledem k tomu, že byly hlášeny mimosoudní popravy a potlačování svobody projevu; vzhledem k tomu, že mnoho případů porušování a zneužívání lidských práv zůstává neohlášeno, protože za vlády Tálibánu neexistuje řádný mechanismus monitorování lidských práv a organizace občanské společnosti;
- I. vzhledem k tomu, že ženám a dívkám jsou v Afghánistánu upírána jejich základní práva a jsou vyloučeny z účasti na veřejném životě; vzhledem k tomu, že čelí diskriminaci a násilí na základě pohlaví, vraždám, nuceným a předčasným sňatkům, zastrasování a obtěžování; vzhledem k důvodným obavám, že dojde ke zrušení Zákona o odstranění násilí vůči ženám, který stanovuje trestní sankce za dětské a nucené sňatky, domácí násilí a řadu dalších případů zneužívání žen;
- J. vzhledem k tomu, že rovné a smysluplné zapojení žen do politického vedení a činnosti je předpokladem demokracie; vzhledem k tomu, že Tálibán nepočítá s dalším zapojením žen do vedoucích funkcí v Afghánistánu a pronásleduje vedoucí představitelky, úřednice a aktivistky, jakož i akademičky, obhájkyň lidských práv, novinářky, úřednice, lékařky a umělkyně a používá smrtící sílu k rozhánění protestů za práva žen; vzhledem k tomu, že existují zprávy o tom, že Tálibán sleduje osoby, které sloužily předchozím orgánům, a následně je ze msty zabíjí;
- K. vzhledem k tomu, že mnoho žen bylo po pádu afghánské vlády propuštěno ze zaměstnání a domů je doprovázeli příslušníci Tálibánu; vzhledem k tomu, že jim bylo sděleno, že je na pracovišti nahradí mužští členové jejich rodiny; vzhledem k tomu, že ženám je v mnoha částech země stále odpírán přístup na trh práce;
- L. vzhledem k tomu, že afghánským ženám je odpíráno cestovat letadlem, pokud je nedoprovází mužský příbuzný; vzhledem k tomu, že ženám je odpírán přístup ke sportovním aktivitám a na veřejná prostranství, jako jsou parky;
- M. vzhledem k tomu, že v prozatímní vládě Tálibánu nejsou žádné ženy a v roce 2021 bylo zrušeno ministerstvo pro ženské záležitosti; vzhledem k tomu, že režim Tálibánu v letech 1996–2001 byl zodpovědný za jedny z nejzásadnějších a nejvíce nelidských represí vůči ženám na světě; vzhledem k tomu, že současný režim Tálibánu neprokázal, že by se v tomto ohledu změnil, a tím ruší pokrok dosažený za posledních 20 let;
- N. vzhledem k tomu, že dívkám starším 12 let je v Afghánistánu odpíráno vzdělání; vzhledem k tomu, že Tálibán slíbil, že dívkám starším 12 let bude obnoven přístup do škol; vzhledem k tomu, že od tohoto slibu uplynulo již téměř 200 dní a dívky mají stále zakázaný vstup do škol; vzhledem k tomu, že školy a univerzity byly rozděleny podle pohlaví a pro dívky byla zavedena omezující pravidla oblékání; vzhledem k tomu, že to může vést i k nižšímu počtu dívek nastupujících do základního vzdělávání, neboť perspektiva vyššího vzdělání nebo výdělečného zaměstnání se pro ženy zdá být v budoucnu nedosažitelná; vzhledem k tomu, že to s sebou nese riziko ztracené generace dívek, které sotva umějí číst a psát;

- O. vzhledem k tomu, že afghánské dívky a ženy statečně pořádají v zemi pokojné protesty a požadují, aby bylo respektováno jejich právo na vzdělání;
- P. vzhledem k tomu, že mezinárodní společenství, včetně Organizace islámské spolupráce, široce odsoudilo pokračující zákaz vzdělávání dívek; vzhledem k tomu, že Světová banka v reakci na tento zákaz zmrazila projekty v celkové výši 600 milionů USD v obavě, že její iniciativy nebudou schopny poskytovat služby ženám a dívkám;
- Q. vzhledem k tomu, že Afghánistán má jeden z nejvyšších počtů osob se zdravotním postižením na obyvatele a že se potýkají se stigmatizací, diskriminací a nedostatkem podpory; vzhledem k tomu, že ženy a dívky se zdravotním postižením jsou vystaveny zvláštnímu riziku, že jejich potřeby budou přehlíženy a že budou čelit diskriminaci z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám;
- R. vzhledem k tomu, že v úrovni a dostupnosti psychosociální podpory a služeb poskytovaných členskými státy EU afghánským uprchlíkům a evakuovaným osobám, které zažily obrovské trauma a psychické utrpení, přetrvávají značné nedostatky;
- S. vzhledem k tomu, že EU stanovila pět klíčových priorit pro angažovanost v Afghánistánu, a to: umožnit a cizím státním příslušníkům opustit zemi; respektovat jejich práva na svobody, včetně svobody pohybu; zajistit přístup ke vzdělání, účasti na veřejném životě a humanitární pomoci; zabránit šíření terorismu na území Afghánistánu a vytvořit reprezentativní vládu podporující začlenění;
- T. vzhledem k tomu, že Tálibán kontroluje systémy s citlivými biometrickými údaji, které po sobě zanechali západní dárci, včetně digitálních identifikačních a mzdových systémů obsahujících osobní a biometrické údaje Afghánců, které by mohly být využity k napadení domnělých odpůrců,
1. hluboce lituje pokračujícího zhoršování politické, hospodářské, humanitární a bezpečnostní situace a situace v oblasti lidských práv v Afghánistánu od převzetí moci Tálibánem v srpnu 2021; důrazně odsuzuje pronásledování obránců lidských práv a novinářů, mimosoudní popravky a potlačování svobody projevu; odsuzuje zejména potlačování práv žen a dívek ze strany Tálibánu, mimo jiné jejich práva na svobodu pohybu, přístup ke vzdělání a účast na veřejném životě; vybízí EU, aby vyvíjela veřejné diplomatické úsilí na ochranu protestujících a dalších obránců práv;
 2. vyjadřuje politování nad tím, že nebylo dosaženo žádného pokroku v plnění pěti referenčních cílů, s nimiž je spojena spolupráce EU s faktickou vládou Tálibánu; opakuje, že nadále podporuje platnost těchto kritérií, včetně práv žen a dívek, jako je přístup ke vzdělání a plná a rovná účast na veřejném životě;
 3. vyjadřuje hlubokou solidaritu s afghánskými ženami a dívkami; žádá, aby EU zvýšila politickou a finanční podporu aktivistkám za práva žen v Afghánistánu a aby všemi možnými prostředky zajistila jejich bezpečnost;
 4. hluboce lituje přetrvávajícího zákazu středoškolského vzdělávání dívek; zdůrazňuje, že přístup ke vzdělání je všeobecným právem, a nikoli výsadou založenou na pohlaví; zdůrazňuje, že mírový a inkluzivní Afghánistán bude vyžadovat rovnou účast mužů a žen na vzdělávání, zaměstnání a občanském životě;

5. připomíná sliby Tálibánu, že přístup žen ke vzdělání bude obnoven; trvá proto na tom, aby Tálibán nyní dodržel své vlastní závazky a obnovil ustanovení o tom, že všechny dívky ve všech částech země budou moci pravidelně navštěvovat školu a získat komplexní a kvalitní středoškolské vzdělání; vyzývá Tálibán, aby neprodleně stanovil a dodržel jasný harmonogram obnovení výuky;
6. oceňuje statečnost dívek a žen, které se účastní protestů, a jsou tak de facto jedinou opoziční silou, která v Afghánistánu zůstala; naléhavě vyzývá Tálibán, aby zajistil svobodu pokojného shromažďování a projevu, včetně toho, že lidé mohou vyjádřit své obavy a uplatnit své právo účastnit se veřejných protestů;
7. vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ) a Komisi, aby se zapojily do jednání s faktickými afghánskými orgány s cílem zjistit, kde se nacházejí protestující ženy, které byly údajně zadrženy a zmizely za to, že se domáhaly svých práv, a aby vyzvaly k jejich okamžitému a bezpodmínečnému propuštění a požadovaly, aby Tálibán okamžitě zastavil tyto svévolné a mimosoudní praktiky, které jsou v rozporu s mezinárodním právem;
8. vyjadřuje hluboké politování nad tím, že 20 let pokroku v oblasti práv žen a dívek a rovnosti žen a mužů je nyní vážně ohroženo; opakuje svůj postoj, že tento pokrok musí být důsledně zachováván a sledován; zdůrazňuje, že klíčovými požadavky mezinárodního společenství v dialogu s Tálibánem musí být právo na vzdělání a zaměstnání, zákaz násilí na základě pohlaví, ochrana základních práv, přístup ke zdravotní péči a plná účast na rozhodování v rámci politického, veřejného a občanského života na místní i celostátní úrovni;
9. odsuzuje skutečnost, že ženy mají jen malou nebo žádnou možnost uniknout rostoucímu násilí na základě pohlaví; požaduje znovuotevření zrušených azylových domů pro ženy vystavené domácímu násilí, které by ženám poskytly bezpečné útočiště před domácím násilím a možnost opustit násilníka;
10. vyzývá k vytvoření reprezentativní a zvolené vlády, do níž by se mohly smysluplně zapojit i ženy a menšinové skupiny; připomíná, že dlouhodobý rozvoj Afghánistánu bude záviset na odpovědnosti, řádné správě věcí veřejných, udržitelném zajištění bezpečnosti osob, včetně snižování chudoby a vytváření pracovních příležitostí, přístupu k sociálním a zdravotním službám, vzdělávání a ochraně základních svobod a lidských práv;
11. konstatuje, že pro zajištění základních služeb a přístupu k humanitární pomoci je nezbytné spolupracovat s Tálibánem; zdůrazňuje, že to neznamená uznání faktických orgánů Tálibánu za legitimní vládu; zdůrazňuje, že humanitární financování by mělo být dostupné prostřednictvím fungujícího bankovního systému a mělo by být pružně poskytováno důvěryhodným nevládním a komunitním organizacím působícím v Afghánistánu, včetně místních ženských organizací;
12. vítá zprávu OSN o lidských právech v Afghánistánu a prodloužení mandátu mise OSN na pomoc Afghánistánu (UNAMA); konstatuje, že mise UNAMA plní zásadní monitorovací, zapojovací a zpravodajské funkce v nepřítomnosti mnoha mezinárodních organizací a diplomatických misí; naléhavě vyzývá misi UNAMA, aby do centra své práce postavila monitorování a zapojení v oblasti lidských práv a reagovala na

specifické problémy v zemi;

13. naléhavě vyzývá mezinárodní organizace a instituce, zejména Mezinárodní trestní soud, aby se zabývaly zhoršující se situací žen v Afghánistánu a prošetřily možný genderový apartheid;
14. zdůrazňuje základní právo osob postižených konfliktem a pronásledováním hledat bezpečí bez ohledu na národnost, rasu, etnický původ, náboženství, věk, pohlaví, genderovou identitu, zdravotní postižení nebo sexuální orientaci; vyzývá ke koordinované a humánní pomoci lidem, kteří prchají před vládou Tálibánu; naléhavě vyzývá členské státy a Radu, aby byly připraveny zvýšit přijímací kapacity, podpořit bezpečné cesty pro lidi, kteří potřebují ochranu, a vypracovat ambiciózní programy přesídlování afghánských uprchlíků; zdůrazňuje, že je třeba zmírnit zranitelnost vůči genderově podmíněnému násilí a zajistit přístup ke zdravotní péči, včetně sexuálního a reprodukčního zdraví a práv, a k základním hygienickým potřebám a poskytnout komplexní psychologickou podporu osobám, které prchají ze země;
15. zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby ženy a mladí lidé, kteří opustili Afghánistán, mohli pokračovat ve vzdělávání v jiných zemích; podporuje rozvoj inovativních způsobů, jak i nadále posilovat postavení afghánských žen a mladých lidí, zejména poskytováním stipendií na studium na evropských školách a univerzitách a kvalitním online vzděláváním; připomíná, že je třeba zajistit dodržování práv žen v zemích sousedících s Afghánistánem, zejména v Pákistánu, Íránu a Turecku, které již přijímají afghánské migranty;
16. opakuje své mimořádné znepokojení nad zhoršující se humanitární situací; vítá závazky, které mezinárodní společenství dosud přijalo na dárcovské konferenci OSN, a naléhavě vyzývá země, aby zintenzivnily a koordinovaly svou humanitární pomoc s agenturami OSN a nevládními organizacemi, včetně vytvoření humanitárních koridorů pro poskytování potravinové pomoci, vody, hygienických zařízení a léků;
17. uznává, že kromě okamžité humanitární pomoci bude obnova afghánského hospodářství vyžadovat obnovení rozvojové pomoci a rozmrazení devizových rezerv; konstatuje, že politické podmínky neumožňují tyto kroky podniknout, v situaci, kdy Tálibán nedodrжуje základní lidská práva;
18. apeluje na EU a všechny dotčené dárce, aby zveřejnili druhy údajů ztracených nebo potenciálně zabavených Tálibánem z biometrických systémů, které financovali nebo vybudovali v Afghánistánu, architekturu těchto systémů a posouzení dopadů na lidská práva a ochranu údajů provedená před zahájením životního cyklu těchto systémů a v jeho průběhu, a kroky, které EU podnikla k informování subjektů údajů o tom, co se stalo s jejich údaji, s cílem zajistit, aby všechny osoby v Afghánistánu, jimž může hrozit odvěta v důsledku údajů potenciálně zabavených Tálibánem, byly informovány o možném riziku odvěty a aby tato skutečnost byla plně zohledněna v průběhu řízení o žádosti o azyl;
19. domnívá se, že EU by měla hrát vedoucí úlohu při financování konkrétních opatření ke zmírnění humanitární krize a zachování sociálních výtěžků posledních dvaceti let, včetně podpory rozvoje venkova a zemědělství, zdravotní péče, energetiky, vzdělávání a místní správy;

20. zdůrazňuje, že mnohá opatření potřebná k obnově soukromého sektoru a vytváření pracovních míst v Afghánistánu, jako je zvýšení plateb v hotovosti za práci, soukromé bankovní služby, systémy úvěrových záruk a přístup k financování pro podnikatele a malé a střední podniky, by mohla obzvláště cenným způsobem přispět k vytváření pracovních míst pro ženy a k jejich ekonomické nezávislosti;
21. znovu vyjadřuje podporu cíleným sankcím OSN; naléhavě vyzývá k pokračování konkrétních sankcí zaměřených na jednotlivé vůdce Tálibánu, přičemž je třeba zajistit, aby tato omezení nebránila legitimním finančním transakcím souvisejícím s humanitární pomocí a poskytováním služeb;
22. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a zvláštnímu vyslanci EU pro Afghánistán.